

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсм
гээтхалэм
кыщегъэжьагъзу кыидэкы

Адыгэ Голос адыга

макъ

№ 80 (21569)

2018-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙ
ЖЬОНЫГЬУАКІЭМ и 16

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИЭП

Кыхэтутыгъэхэр ыкчи
нэмэгдэхэр
тисайт ихъульбэлтэхийн

WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээст

Лъэпкъхэр зэзыпхырэ «Ислъамыер»

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат Адыгэ Къэралыгъо орэдьио-къэшъокъо купэу «Ислъамыем» ихудожественнэ пащэу Нэхэе Аслъан, ащ игуадзэу Агыржыэнэкъо Саниет, тиартист цэрыгохъэу Хъокъо Сусанэрэ Мышъэ Андзауррэ тыгъусасэ алыклагъ.

Сталинград заор заухыгъэр ильэс 75-рэ ыкчи Теклоныгъэшхор кызыдахыгъэр ильэс 73-рэ зэрэхуугъэм яхэгъеунэфыкын фэгъехыгъэе юфтхъабзэхэм ахэлжьэнэу «Ислъамыер». Европэм рагъблэгъягъ, къалхэу Прагэрэ Берлинрэ концертхэр къащитыгъэх. Миш гушигъэу аригъешыгъэхэм, юфтхъабзэхэр зэхэшагъэх зэрэхуугъэм, нэмэгдэхэм зэдэгүүшгээгүйн щатгушыгъагъэх. Ащ хэлжьагъэх вице-премьерэу Наталья Широковар, АР-м культурэмкэ иминистрэу Аулъэ Юрэ, игуадзэу Шъеуапцэкъо Аминэт.

АР-м Лышхъэу зэлжкээгүйн илэпүүлэх адигэ лъэпкъым икултурэ, ишэн-хабзэхэр лъагээ зыгъэтире ансамблэм хэтхэм рэзэнгъэ гүшүүхэмкэ зафигъезагъ, Европэм икъалхэхэм

къащатыгъэ концертхэм осэшко афишигъ. Социальнэ сетьхэм яамалкэ «Ислъамыем» игастрольхэр зэрэклохэрэм шогъэ-

шгъонэу зэральыпльагъэр хигъеунэфыкыгъ.

— Культурэм гъуналкъэ илэп. Тильэпкъ икъэн бай нэмэгдэхэд алтынгъээснэйн, ар лъагэу тээтийн мэхъянэшко ил. «Ислъамыем» адигэ лъэпкъым имызакъо, къэралыгъом икултурэ къе-

гъэльягъо, ацкэ инэу тыфэраз, — къытуагъ Къумпыл Мурат.

Нэхэе Аслъан къащериуягъэмкэ, тиартистхэм тиди дахэу къащыпэгъокыгъэх. Нэмэгдэхэд тээпкъхэм ташэнэир, тикултурэ ибагынгъэ алтынгъээснэйн явшшэриль шъхьаалу үлтэйтэг. Прагэрэ Берлинрэ концертхэр къащатынм мэхъянэшко зэриэр къызгурлыу, сид фэдэрэ лъэнэхъюки зиштуагъэ къязыгъэйгъ Адыгэим и Лышхъэу Къумпыл Мурат артистхэр зэрэфэрэзэхэр художественнэ пащэм хигъеунэфыкыгъ.

Лъэпкъ культурэм и Урыс Унэу Берлин дэтым ипащэу Павел Изволскэм ыцэгдэхэм ил. «Ислъамыем» ансамблэм игастрольхэм язэхэшэнкэ 18.00-рэгээдээгээ къафэхуугъэ республикэм ипащэу Къумпыл

Мурат рэзэнгъэ тхыль къыратыжыгъ. Прагэ Ѣыкыгъэ концертим цыфыбэ къеколгагъ, нэбгырэ 400 фэдиз зычээфэрэ

залым тъысыпэ нэкл илагъэп. Ахэм ахэтэгъэх мы къалэм щыпсэурэ адыгэхэр, ветеранхэр, нэмэгдэхэри. Тиартистхэм къащыпэгъэхэр ягуалу епльыгъэх, ахэм яснаущыгъэ, ятвоворчествэ осэшко къифашыгъ, гүшүэл дэхабэ къапагъохыгъ. Берлин Ѣыкыгъэ юфтхъабзэри лъэгэпэ инхэм адиштэу зэхажагъ. Адыгэ диаспорэм Ѣыц нэбгырабэ концертим епльыгъэх. Къэлгээн фае, адыгэхэм, урысхэм анэмгээу мы зэхажхъэхэм цыф лъэпкъ зэфэшхъяфхэм ялтыклохэр хэлэжьагъэх. Адыгэхэм якультурэ идэхагъе «Ислъамыем» лъагэу ылтэйгъ, тильэпкъ ымаакъэ чыжьэу ыгъээгүйгъ.

Зэлжкээгүйн икъеух АР-м и Лышхъэу ансамблэм ипащэ псаунгыгъэ пытэ илэу, гъэхъэгъэхэм афэкционэу фэльэуагъ. Урысхэм инароднэ артистэу Нэхэе Аслъан мы ильэсэм июбилей хөгжэунэфыкы. 2018-рэ ильэсир къызихъягъэм къыщыублагъэу «Ислъамыем» ащ фэгъэхыгъэ концертхэр республикэм ирайонхэм ыкчи Краснодар къащитыгъэх.

ТХЬАРКЬОХЬО
Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихъгъэх.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу ыкчи ихъакгэхэу лъйтэнгъэ зыфэтшыхэрэр!

Я XIX-рэ ллэшгээгүйн Ѣыгэгээ Кавказ заом хэкюдагъэхэм афэгъэхыгъэ шыгыгъо-шлэжь мафэр 2018-рэ ильэсэм жъоныгъуакіэм и 21-м Адыгэим Ѣыхьаэунэфыкышт.

Мыекъуапэ культурэмкэ икъэлэ парк дэжь сыхьатыр 18.00-рэ мэдэхэдээгээшэхэд, цыфхэр жыгъэу зэхэтхэу Зыкыныгъээрэ Зэгурьоныгъээрэ ясаугьэт дэжь къынэссытых.

Я XIX-рэ ллэшгээгүйн Ѣыгэгээ Кавказ заом хэкюдагъэхэр агу къызщагъэхыгъэрэ шыгыгъо-шлэжь мафэр фэгъэхыгъэ митинг-реквиемыр гупчэу «Зыкыныгъээрэ Зэгурьоныгъээрэ» зыфилорэм сыхьатыр 18.30-рэ щаублэшт.

Юфтхъабзэ шъухэлжьэнэу шъукъетэгъэблагъэ.

Зэхэшэкъо комитет

Іэнэ хъураер

Адыгабзэм изэгъэшІэн Іоф зэблэхъугъэн фае

Ильэс 15 — 20-кі ўзэкіләбәжьмә, адигэу адигабзэм рымыгүшүләрэ бэдэдэ урихыләштыгъэп: е ар хэкум пэапчэу чыжэу Ѣыпсэурэ горагъ, е ныдэльфыбзэм имеханэ икью зэхэзымысфыпэгъагъ.

Джы ежь лъепкъ лъачлэу адигабзэр зыем ар къехылъэкъыжы. Ини, цыккүи, гъесагы, еджагы, кызэркүи темыукыыхаххэу урысыбзэр алекіләшүагъэу агъафедэ.

Адигабзэр аш хъыбай ешы, бзэм хэхъоныр, Іоф ышлэнэр ишкүлгэ, ашкіл гуцылэнхэм ыкки гупшилэнхэм псэ аш къыхельхъэ. Мы зэклэми яхыгъэу, къыткілхъухъеххэрэ кілэлцыкүхэм къащежъэу, нахь инхэмкэ кілкыжъэу, адигабзэм изэгъэшэн Іоф зэрэштигэ зэблэхъугъэ хъущтэп. Мы Іофыгъо иныр ары зыфэгъэхъягъэгъэр гуманитар ушетынхэмкэ Адигэ республикэ институтуу Т. Кілэрашэм ыцлэ зыхырэм бзэмкэ иотдел илофышлэхэм жъоныгъуакэм и 10-м, 2018-рэ ильэсм зэхажгъэгъэ Іэнэ хъураер. АР-м игъесэглэ учреждениехэм — кілэлцыкүл ыгылпэхэм ачэс сабийхэу ильэс 5 — 6 зыныбжхэм гъэпсынкілгэ шыккэм тетэу адигабзэр зэрябгъэшлэштим, ашкіл институтым ишлэнгъэлжхэм зэхажгъэуцогъэ программэ-Іэпилэгъуу «Сыбзэ — сидунай» зыфилорэм епхыгъэ ушетынхэр зэрэлкэхэрэм ар афэгъэхъягъагъ.

Адигабзэмкэ Іэнэ хъураер къызэуихыгъ ыкки зипю Іофыгъомкэ ишошл къыриотыгъыгъ гуманитар ушетынхэмкэ Адигэ республикэ институтым идириек-

Егъэджэн сыхат
пчъагъэр нахьыбэ
ошыккыл пкіенч, мэхъанэ зиіэр сабийхэм
атхъаклумэ адигабзэр
ренэу итыныр, зэхахы-
ныр, игъорыгъуу ар
апкъырыхъаныр ары.
Ашкіл анахь зиштаг-
гъэ къэклюшт Іэпилэ-
гъуухэу ылтытагъ
адигэ гуцылгъэр,
пшыс цыккүхэр, хы-
шье, тхыдэ кілкіхэр,
зэдэгушылэгъуухэр зы-
тет дискхэр унагъох-
ми, кілэлцыкүл ыг-
гылпэхэм ашыгъэ-
федэгъэнхэр.

торэу, философи шынгъэхэмкэ доктороруу Лылужку Адам Хусене ыкъом.

— Мы мазэм ыккэ адигабзэм изэгъэшленкэ тхылъ-Іэпилэгъум иапробации түүхын фае, — къытуагъ аш. — Бжыххэм ар адигэхэр зычлэхэ кілэлцыкүл ыгылпэхэм алекілгъэхъэгъэнхэр. Шынкъе, ти-
мийлэпкъэгъуу сабийхэм адига-

бзэр зэрагъэшлен альэккыщт, ау анахь мэхъанэ зиіэр адигэ кілэлцыкүхэр занкілэу адигабзэр гуцылгъэхэу егъесэгъэнхэр ары.

Лылужкум Іофхъабзэм хэлажъехэрэм анахь тираригъэдэгъагъ, адигэ сабий 10-м адигабзэр зылхуу зы нахь къызэрхэмкырэр. Аш елтыгъэу, мы Іофу бзээгъэшлэхэмкэ рахыжъагъэр зылхуа-
гъэфыншы, фэсакхэу, егуу-
хэу агъэцкілнэу къяджагъ. Та-
пеккэ ны-тихэм ыкки кілэлэгъа-
джэм алорэм хэти блэкыщты-
гъэп, джы сабийхэр нэмькэ шылыкъех, зэхъоккыгъех, ашлон-
гъуу, ашлонгъэшлэхъонмэ зэра-
гъэшлэшт е къырамыдзаххэу
ебгъууцхэх. Кілэлцыкүхэр
адигабзэм иккілэккыу къыфэ-
гъэшүхэу зэрхъугъэр ишкүл-
гъэштэхъыгъ. Аш зэрильтэ-
рэмкэ, егъэджэн сыхат пчъагъэр
нахьыбэ ошыккыл пкіенч, мэхъанэ зиіэр сабийхэм атхъаклумэ адигабзэр ренэу итыныр, зэхахынныр, игъорыгъуу ар апкъырыхъаныр ары. Ашкіл анахь зиштаг-
гъэ къэклюшт Іэпилэгъуухэу ылтытагъ адигэ гу-
цылгъэр, пшыс цыккүхэр, хы-
шье, тхыдэ кілкіхэр, зэдэгушы-
лэгъуухэр зытет дискхэр унагъох-
ми, кілэлцыкүл ыгылпэхэм ашыгъэ-
федэгъэнхэр.

иотдел ишкүл, филология шынгъэхэмкэ канадидатуу Аң-
цокъю Сурэт.

Постэами алэу Іэнэ хъураем хэлажъехэрэм ашкэ къыриуагъ: шынгъэхэм институтым бзэмкэ иотдел илофышлэхэр, шынгъэхэм зылахагъеххэрэ республике институтым иметодистхэр, къалзу Мыеккүупэ иккілэцкүл ыгылпэххэу N 9-м, N 28-м ыкки Тэхүтэмийхэе районымкэ по-
селкү Инэм иккілэцкүл ыгылпэххэу N 4-м, Кошхэблэ

районымкэ къуаджэу Еджэр-
къуа дэт кілэлцыкүл ыгылпэх-
м якілэлпүххэу ушетынхэм хэлажъехэрэр.

Кілэлцыкүл ыгылпэхэм адигабзэр охьтэ кілкілэ зэрэ-
шягъбзэшт шыккэм тельти-
тагъэу программэ-Іэпилэгъум
ыкки зэрдэжштэх тхылъхэу «Сыбзэ —
сидунай» зыфилорэмкэ рагъэ-
хуулэшнэш, тхылъыр къыдэгъэ-
кыгъэньмэ фэгъэхъязырьгъэн
фаеу А. Лылужкум ылтытагъ.
Адигабзэм зэрэфбэгъэсэшт-
хэм, дунаим зэрэхэпшэхтэх, шэн-хабзэр ыкки шыккэ-
гъэпсыкхэр зэрябгъэшлэхэм тэ-
гъэшлэхъагъэу зэрэштыр къы-
хигъэштэйгъ. Тхылъыр зэрээхэт-
зэрэзэтеутыгъэм къашууцугъ:
нэуасэ зэфэхъунхэр; джэгуплэр;
джэгуальхэр; зытхъакылэ унэр; шхаплэр; шхынхэр; унагъор;
унэр, хэтэркүхэр; щыгынхэр;
щагубзыхэр, щагууцхэе 1елхэр; къолэ-
бзыхэр, хъацлэ-пацлэхэр; пхэ-
шыхъэе-мышыхъэхэр; тыкъэзү-
цуххэр дунаир зыфилорэр.

Адигабзэм изэгъэшэн пшэ-
рэрильтэу эшүүхырэми къышы-
уугъ:

— макъеу зэхахырэр зан-
кілэу къацжын альэккэу егъэ-
сэгъэнхэр;

— լуушлэм Іоф рагъэш-
нэир, бзэгур агъэорышэнэир;

— абзэ сабийхэм хэгъэ-
хъогъэшнэир;

— мэкъе լуужкухэр зыхэт
гушылгъэр къин къашымыхъуу
къацжыуу егъесэгъэнхэр;

— гушылгъэр тэрэзэу аш-
хэр, агъэфедэхэр, гушылгъэ-
гъусэхэр, гушылгъуухыгъэр,

рассказ цыккүхэр къызэх-
гъэуцхэу егъесэгъэнхэр;

— зэдэгушылакэм фэгъэ-
сэгъэнхэр ыкки адигэ шэн-
хабзэр, шыккэ-гъэпсыкх-
эр ягъешлэгъэнхэр, агъа-
федэхэр.

Мы мурадхэр зэшүүхэу егъэ-
джэн тхылъри, ашкіл программэ-
Іэпилэгъуу зэрэзэхъялуу-
чэхэр С. Анцокъом къытуагъ,
ау аш емьлутыгъэу, ушетын-
хэр оклофэхкэ, аш хэти ишош-
еплыккэ хильхъан зэрилькы-
штыр къыхигъэштэйгъ.

Кілэлцыкүл ыгылпэхэм адигабзэр охьтэ кілкілэ зэрэш-
ягъбзэшт шыккэм тельти-
тагъэу программэ-Іэпилэгъум
ыкки зэрдэжштэх тхылъхэу «Сыбзэ —
сидунай» зыфилорэм шынгъэлэж купым
Іоф адешэ.

Аш ылужжим Іэнэ хъураем илофышэн зэхэгушылгъэр шыккэм тетэу лъагъэклютагъ. Кілэлпүлэ пээччь адигабзэр зэрябгъэшлэн плъэклютагъ шыккэ-амалхэу алекілэ зэхъялжэхэмкэ ыкки тхылъыр нахьышу зэрашыщтымкэ зэдэгощагъэх.

МАМЫРЫКЬО
Нуриет.

Сурэтхэр іашынэ Аслын
лофхъабзэм къышытырихы-
гъэх.

НЭКІМАЗЭМ ИХЬЯРХЭМ

захэшьумыгъэн

Дунаим тет быслымэнхэм непэ Нэкімазэр аублэ. Быслымэнхэм анахьэу агъельэпіэрэ мазэу ар щит, Рэмэлан мазэр ары Күурлан лъаплэр кызынхыгъэр. Нэкімазэм епхыгъэ шапхъэхэм, ахэр быслымэнхэм зэрагъэцкээн фаем афэгъэхыгъэу упчэ заулэклэ куаджэу Тэхүтэмынкуае иймамэу Хъокло Заур бэмышлэу зыфэдгъэзагъ.

Адыгэ Республикаем ыкы Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслымэнхэм афэко

Алахьэу Гукіэгъушлэу, гукіэгъу зыхэлтын ыцэклэ!

Адыгэ хэкум ыкы Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслымэнхэм Нэкімээ лъаплэу, Алахым игукиэгъушло зыхэлтэу кихъэрэм фэгъэхыгъэу ти Диндэлэжъаплэ илофышлэхэм ацэкли сэ цэлкэли сафэгушло.

Рэмэлан мазэр быслымэнэу дунаим тетхэм ямээз лъапл. Күурлан йэялэхэу цыфхэм гьогу зафэр языгъэлгэхъэрээр а мазэм къехынэурагъэхъагъ. Нэкімазэр шүшлэнхэм, нэкіл, тхъэлэлүм афэгъэхыгъ, посэмрэ гупшисэхэмрэ егъекъабзэ. Алах Закъом сельэу мы мээз лъаплэм Алахым икюу тыфэорышлэнхэмкэ къаруурэ амалрэ кытитынэу, къабылтишилэхэу.

Сигу къыздэлэу быслымэнхэм — ткъоххэм, тшылхуухэм сафэльяло Нэкімээ лъаплэм хъярэу, бэрэчтэу хэлтээр къальгъээссынэу, посуныгъэ, насып, мамырныгъэ къаритынэу, дунаимкэ ахъртыймкэ шу къафишлэнэу. Алахым ирээнэйгээ къитльгэхэлэс.

Адыгэ Республикаем ыкы Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслымэнхэм ямуфтиу Къэрдэнэ Аскэрбай.

— Рэмэлан мазэр ары Күурлан лъаплэр кызынхыгъэр, быслымэнхэм нэкіл зыщира гъажъэрэр. Нэкіл испльам динийм икпээйтфимэ ащыц. Мы мээз лъаплэм Тхъэм цыфхэм япсэкіодшлэхъэр афэгъэхъу, посапэри афэгъэбагъо. Цыфим ипсауныгъэ, идунаететыкэ федэ афэхъою Нэкімазэм бэ хэлтээр: мыхунхэм ар ащеухуме, Ылкэлъэпкэир егъэрэхъаты, гукіэгъу къафхэнхэм фегъасэх. Цыфимкэ Нэкімазэм бэ хъярэу хэлтээр. А мазэм цыфим игушихъэлэхъэхъэ зыкъеэты, ыгукиэ нахь къабзэ, нахь үш мэхъу.

Нэкімазэм быслымэнхэр нахь зэлблагэе ешых. Іенатэ зыыгххеми, зымынгххеми, тидэрэ чыпээ щылэхэм а маазэм нэкіл аыгъ. Псы гуатакли, фыгуки зыдумыфхэрэм шхынхэм фыщыкээрэ цыфир къинэу зыхэтэр нахь зэхашээ.

Тэ, быслымэнхэм, нэмийк! Пегъымбархэм афагъээнэфэгъээ гъогур лъытэгъэлкүатэ. Тхъэм цыф постэуми нэкіл къатырилхъагъ. Ислыам динийм ыпэкли щылгъэхэм ар къатырилхъагъ щытагъ. Алахталаэм мэрэущтэу Күурланымкэ зыкъытфельзээ: «О, дин шошхъуныгъэ зилхэр! Шъуапэклэ цыфхэм зэрательгъэм федэу нэкіл шьори шьутель...» Пегъымбархэр зэкэ: Муси, Ибрахими, Хыси, Мухаммади Алахталаэм илемыркэ нэкіл алыгъыгъ, тэри ахэм яхабзэ лъытэгъэлкүатэ.

Заур, хэта нэкіл зыыгхынэу зытэфэрэр, хэта Тхъэм ар зытырилэхъыгъэр?

— Зиакыл уцуугъэ, зынхъжье икүүгъэ хэтрэ быслымэнхэм нэкіл аыгъынэу тифэ. Тхъэм

а мазэм цыфим регъэкъужхых.

Нэкіл зыыгыр хэбгээжхыныр, нэф къемышызы эсрэх шефхэшхыныр посепешху щит.

— Нэкімазэм епхыгъэ шапхъэхэм ащыц горэ быслымэнхэм ыукугъэмэ, сидэущтэу зигъэтэрэзыхын ыльэхъиста?

— Ушхъягау имылэу быслымэнхэм шхагъэмэ е пыс ешьуагъэмэ, тобэ къыхыжын, ар къифигъэгъунэу Алахталаэм ельзун фе. Нэкімазэр зэрикэу блигъэхъигъэ мафхэм апае ынэкілжын фе. Гунахьэу ышлашээр къифигъэгъунэу пае етлан мэзитэ зэкэлтэйкло нэкіл ыыгынэу щит. Зыгорекэ ар фемыукочышшунэу щитмэ, тхъамыкэ нэбгыре 60 ыгъешхэн фе. Быслымэнхэм гьогу тетгээвэе сымэджаагъэу нэкіл фемыыгъыгъэмэ, ыуухыкэ ынэхъижын фе. ынхъжье зэрэхэлтэйгъэм е ипсауныгъэ изыт япхыгъэу нэкіл зыыгын зыт.

мэлхээхъитым гьот маклэ зилэ быслымэнхэм блигъэшхээ шефхэшхыныр посепешху щит.

Быслымэнхэм нэкімазэр зэдэгэнхэ, тэраихъ нэмазыр ашын, дыухъэхэр къахызы, зэхэтхэу нэмаз ашызы Къадыр чэцшыр рахын, фытыр сэдакъэ атын фе.

— Заур, Рэмэлан мазэм сидым джыри упыльмэ нахыши?

— Быслымэнхэм Рэмэлан мазэм яшынкъэу Күурлан едэгэнхэ, тэраихъ нэмазыр ашын, дыухъэхэр къахызы, зэхэтхэу нэмаз ашызы Къадыр чэцшыр рахын, фытыр сэдакъэ атын фе.

— Быслымэнхэм Бира-мымр зэрагъэмэфэкырэд-кытфэлтэйгъэм дэгъугъэ.

— Испльам динийм мэфэхын шхъэлтэйгъэлтэйгъэу нэкіл фемыыгъыгъэмэ, ыуухыкэ ынэхъижын фе. ынхъжье зэрэхэлтэйгъэм е ипсауныгъэ изыт япхыгъэу нэкіл зыыгын зыт.

щытхэм ащаших, Нэкімазэр зэраухыгъэмкэ зэфэгушло. Янэятэхэм, яахылхэм адэжь ма-клох. Джаш федэу сымаджхэм аклэупчлэнхэ, тхъамыкэхэм алтынхэ, шушлэнхэм зыратын фе.

— Заур, Нэкімазэм ехьулэу сида быслымэнхэм япоо шионгъор?

— Пстэуми сафэльяло Нэкімазэр дахуу рахынэу, Алахталаэм ынэшүү къашифэнэу, ильэсүм анахь мээз лъаплэу хэтым ихъярхэм захамыгъэнэу, япсэпшлэгъэр тифигъэбэгъонэу, янэкл къабыл афишиныэу.

Алахталаэм сельэу щылэхъиши, посуныгъэ пытэ, яманышко кытитынэу, посэкодшалгъэу тиэхэр къифигъэгъунэу, посэпшлэгъэр тифигъэбэгъонэу, быслымэн пстэури кытитуу мэнэу, чыпээ кын итхэм ынэшүү къашифэнэу. Тхъэм Нэкімээ даху ттырергъахь.

**Дэгүүшиягъэр
БАДИЕ Людмил.**

Нэмазшыгъо уахътэхэр (Жъоныгъуак — мэкъуогъу)

Нийтэхэд	Нийтэхэд	2018-рээ ильээс	Сэбахь нэмаз нэкіл зырагъажээрэр	Тыгъэр къызыкъо-кырэр	Щэдэжгээ нэмаз	Ечэнд нэмаз	Ахъшам нэмаз хэлжэхъигъу	Джац нэмаз
Бэр.	1	16	3:10	4:45	12:41	16:21	19:48	21:20
Мэф.	2	17	3:08	4:44	12:40	16:21	19:49	21:22
Бэрэск.	3	18	3:06	4:43	12:40	16:21	19:50	21:23
Шэм.	4	19	3:05	4:42	12:40	16:22	19:51	21:25
Тхъ.	5	20	3:03	4:41	12:40	16:22	19:52	21:26
Бл.	6	21	3:01	4:41	12:40	16:22	19:53	21:28
Гъуб.	7	22	3:00	4:40	12:40	16:23	19:54	21:29
Бэр.	8	23	2:58	4:40	12:40	16:23	19:55	21:31
Мэф.	9	24	2:56	4:39	12:40	16:23	19:56	21:33
Бэрэск.	10	25	2:55	4:39	12:40	16:24	19:57	21:35
Шэм.	11	26	2:53	4:38	12:40	16:24	19:58	21:38
Тхъ.	12	27	2:51	4:37	12:40	16:24	19:59	21:40
Бл.	13	28	2:50	4:36	12:41	16:25	20:00	21:43
Гъуб.	14	29	2:48	4:35	12:41	16:25	20:01	21:46
Бэр.	15	30	2:46	4:34	12:41	16:25	20:03	21:48
Мэф.	16	31	2:45	4:33	12:41	16:26	20:04	21:51
Бэрэск.	17	1	2:43	4:33	12:42	16:26	20:06	21:51
Шэм.	18	2	2:42	4:33	12:42	16:26	20:07	21:51
Тхъ.	19	3	2:41	4:33	12:42	16:26	20:08	21:51
Бл.	20	4	2:41	4:33	12:42	16:26	20:09	21:52
Гъуб.	21	5	2:39	4:33	12:42	16:27	20:10	21:52
Бэр.	22	6	2:39	4:32	12:42	16:27	20:11	21:52
Мэф.	23	7	2:38	4:32	12:42	16:27	20:11	21:53
Бэрэск.	24	8	2:38	4:32	12:42	16:27	20:12	21:53
Шэм.	25	9	2:37	4:32	12:43	16:28	20:12	21:53
Тхъ.	26	10	2:37	4:32	12:43	16:28	20:13	21:54
Бл.	27	11	2:37	4:32	12:43	16:28	20:13	21:54
Гъуб.	28	12	2:37	4:32	12:43	16:28	20:14	21:54
Бэр.	29	13	2:37	4:32	12:43	16:29	20:14	21:55
Мэф.	30	14	2:37	4:32	12:43	16:29	20:14	21:55

ЯМЭФЭКІ ХАГЪЭУНЭФЫКІҮГЬ

Урысыем идээ комиссариат зызэхащагъэр ильэси 100 зэрэхүүгъэм фэгъэхыгъэ мэфэкі зэхахьэ АР-м идээ комиссариат бэмышшэу щыкыуагь.

Юфтхъабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэ игудзэу Наталья Широковар, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхаматэ игудзэу Шээ Аскэр. Зэхахьэр кызыгуухыгъ ыкыи зэрищаагь АР-м идээ комиссарэу Александр Авериным. Дээ комиссариатым

тарихь гьогоу кыкыуагъэм ар кээкэу кытегущыагь. Аш кызэриуагъэмкэ, 1918-рэ ильэсийн мэлтэлтэйгэйум и 8-м нааднэ комиссархэм я Совет иунашшокіл алаа дээ комиссариатыр зэхажгъяагь. Аш ыуж охтэ кээкын Дээ Плыжыр зэхажагь ыкыи зээ зэпэуцужь-

хэм ахэлжэжэнхэмкэ ящи-
глагъэхэр зээкэ арагъэгтогыгъэх.
Хэгээгү зэошхом илтэххан дээ
комиссариатхэм яшгъяэшко
кээкыуагь.

Мэфэкынмкэ А. Авериным
иоофшэгүхэм кыафэгушуагь,
тапэки щитху хэлтэу явшэ-
рьтхээр агъэцэкіэнхуу кыа-
фэлтэгэуагь.

АР-м и Лышхъэу Къумпыл
Мурат ыцэекэ Наталья Широ-

ковам АР-м идээ комиссариат
иоофшэгүхэм шүүфэс гү-
шүүлэхээ закынфигъэзагь ыкыи
ямэфэкынмкэ, Урысыем
идээ комиссариат тарихь гьо-
гу ин кыкыуагь, ильэс зэкээлтын
хэлхэм мымакын яоофшэн
зэхъокыныгъэхэр фэхъуагь.
Сыдигуу дээ комиссархэм ю-
фэу агъэцаклэрэм тишигээгээ
чынгэшко щеубыты. Ныбжын-

кэхэм яхэгъэгү шүү альэгью
пүгээнхэмкэ, дээ күулькүум
фэгъэхъазырыгъэнхэмкэ щит-
ху хэлтэу юфтхъабзэхэр зэ-
рахьэх.

Нэүжым АР-м и Лышхъэу
иэрээнэгъэ ыкыи иштихуу тхыль-
хэр Наталья Широковам ари-
тыжыгъэх АР-м идээ комис-
сариат иоофшэгүхэм Игорь Ко-
ванде, Наталья Рачек.

Шээ Аскэр республикэм
идепутатхэм ацлэхээ зимэфэк-
хэм кыафэгушуагь. АР-м и
Къэралыгъо Совет — Хасэм
иштихуу тхыльхэр Юрий Про-
кудиным, Элеонора Пучковам,
Светлана Моревой ыкыи Сер-
гей Мозгачевым аритыжыгъэх.

Зэхахьэм ик!эухым Урысы-
ем идээ комиссариат итарих
къизыгъотыкырэ фильмэр кыа-
фэлтэгэуагь.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр ىشынэ Асллан
тырихыгъэх.

Ветеранхэр ашыгъупшэхэрэп

Хэгээгү зэошхом Теклоныгъэр кызыщыдахыгъэр ильэс 73-рэ зэрэхүүгъэм фэгъэхыгъэу Адыгейм ихыкүмшэхэр Мы-
къопэ дээ-патриот клубэу «Вертикаль» зыфиорэм икурсанхэм альягъэх.

Урысые общественнэ организацием и Адыгэ шьольтыр отделениеу «Хыкүмшэхэм я Урысые объединение» зыфиорэм Хэгээгү зэошхом хэлэжьагъэх хыкүмшэхэм яшшэхээ фэгъэхыгъэу экспурсие зэхижагь. Мыш фэдэ зэхахьэрэх зэхажэнхэр хабзэ афэхъуагь, аш дахлоу юфтхъабзэу «Мыкю-
дышыншт полкын» хыкүмшэхэм хэлжээх.

Мызыгъогум Урысые общественнэ организацием и Адыгэ шьольтыр отделениеу «Хыкүмшэхэм я Урысые объединение» итхаматэ игудзэу Елена Глуходед правосудием имэхьанэ курсантхэм кыафилотаг, хыкүм производствем ыкыи хыкүм зэхэфынхэм афэгъэхыгъэ улчээ кыатыгъэхэм яджаулхэр аритыжыгъэх.

Хэгээгү зэошхом Теклоныгъэр кызыщыдахынэм республикаем ихыкүм корпус илахьышу эрэжшигъяагъэм фэгъэхыгъэ къэбар гъэшгэйнөхэе курсант-

хэм кыафалотаг. Хыкүм системэм икүулькүүшэхэм ыкыи ахэм ялахылхэм яшуаагъэхээ Хэгээгү зэошхом хэлэжьагъэхэм кыафыагъэхэр, ахэм тэхэхъагъэу ялхэр кызыгъягъэхъагъэх. Ахэм ясуртхэр, военэ билетхэр, фронтын кыратхыкыгъэ письмэхэр, Адыгэ хэку хыкүмым итхаматэу щитыгъэхэ Наурзэ Борисэ, Тэшү Ибрахимэ, Ацумыж Къасимэ, Спиридон Кальсинар, нэмыхэмни тинэу кыафагъяшшошагъэхэр музейм чэлхьын.

Наурзэ Борис Бат ыкъор РСФСР-м изаслуженэ юрист, ильэс 25-м ехүүрэ Адыгейм ихыкүм системэ пэшнэгъэ дызэрихъагъ. Хэгээгү зэошхом Теклоныгъэр кызыщыдахыгъэр ильэс 70-рэ зынхылбагъэ ильэсийн мы цыиф шлагьом ишшэхээ фэгъэхыгъэе мыжьобгү зынхылбагъэ унэм кызыщыфызэуагъыгъ. Ильэс 21-м итэу Наурзэ Борис фронтын куагъэ, заор аухыфэ лыгъэ хэлтэу зэуагъэ.

Фронти 8-мэ альягъ. Латвиер, Литвар, Эстониер, Выборг, Данциг, Варшавэ шхъафти зынхылбагъэхэм ахтэгъ. Джааш фэдэу Ленинград, Сталинград, Кавказ ашызэуагъ. Рейхстаг идэлкэ аш ылтэгэуацэ тыритхагъ, Гитлер ибункер заор щиухыгъ.

Лыблэнагъэ хэлтэу Хэгээ-

гу зэошхом зэрэхэлжьагъэм фэшл орден ыкыи медаль 20 фэдиз кыафагъяшшошагъ. Ахэм ахэтых а I-рэ степень зиэ Хэгээгү зэошхом иорден, «Знак Почета», медалэу «За оборону Ленинграда» зыфиохэрээр.

Хэгээгү зэошхом ыкыи хыкүм системэм яветранхэм

яхэгъэгү шүү альэгью, шын-
кагъэ фырьлэу, лыгъэу зэр-
хагъээр хэтки щысэтхылэу
зэрэштыр экспурсилем ик!эухым
кыщауагъ.

**АР-м и Апшъэрэ хыкүм
ипрес-секретарэу
ХъАУДЭКЬО Азэмэт.**

Щынэгъончъэним фытегъэпсыхъагъ

Ошлэдэмшэгъэ зыхэль юфыгъохэр кыэмэгъэхъуагъэнхэмкэ, ахэм кызыдахыгъэ тхамыкагъохэр дэгээзыжыгъэнхэмкэ ыкыи машом зыкьеыгъэштэгъэнимкэ Адыгэ республике Комиссием джырэблагъэ зэхэсигъо илгээг.

Видеозэпхынгъээм тетээ зэ-
хажгъээ юфтхъабзэр зэрищаагь
УФ-м граждан оборонэм, ошлэ-
дэмшэгъэ зыхэль юфыгъохэр
кыэмэгъэхъуагъэнхэм ыкыи тхамыкагъохэрэх
идэгээзыжын яло-
фыгъохэмкэ министрэм игуа-
дээу Владлен Аксеновым.

АР-м ыцэекэ юфтхъабзэм хэ-

лэжьагъэх АР-м и Премьер-
министэрэ игудзэу Наталья Широковар, Урысые Федерацием ошлэдэмшэгъэ юфхэмкэ и
Министрстве и Гээлорышилээ шхъафти Адыгэ Республикаем щынэгъончъэнимкэ ила-
чиагъыу Хыацыкыу Султан, АР-м псэольшэшынмкэ, транспортимкэ, гьогоу хызмэ-

тымкэ ыкыи ЖКХ-мкэ и Министрстве илтэгээ Ныбэ Руслан, нэмыхэмкэ.

Футболымкэ Дунээ чемпионатэ УФ-м щызэхажшэштэм тыхъээзүүхүүхээрэ дунаир, чын-
опсыр къэхүүмэгъэнхэм ыкыи мешгээжээсэнэр щынэгъончъэу
щытным МЧС-м икүулькүу-

шэхэрэхэзүүхээрэ шэхэсигъом щытегущыагъэх. Мы юфыгъом фэгъэхыгъэуэ пэшшо-
рыгъэш юфтхъабзэу зэрхагъэхэрэм ягугу кыашыгъи Респу-
блике Мордовиэм, Волгоград, Нижегородскэ, Самарскэ хэку-
хэм ялтаклохэм.

АР-м и Премьер-министре

игудзэу Наталья Широковам щынэгъончъэним ыльэнхэмкэ УФ-м и МЧС кыафигъэуцүгъэ
пшьэрэлхэр дээ имыгъэу агъэ-
цэкіэнхэ зэрэфаер кыыуагъ.
АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат мы юфыгъом льэшэу
ынаэ зэрэтетьр кыыкыгъэтхыгъ.

(Тикорр.).

АР-м и ихыкумыш!Хэм я Совет ильэс 25-рэ хъугьэ

Зэхэфыныр шъхьэихыгъэу щытыным фэлорышэ

Непэ Натусе хынкумышхэм яятлонэрэ квалификационнэ класс ил. АР-м и Апшъэрэ хынкум и Тхъаматэу В. Лебедевым инашьокэ «Хынкум системэм илофышэ гъэшүагь», УФ-м ихынкумышхэм ясовет и президиум инашьокэ УФ-м ихынкумышхэм ясовет и бъэхалхьэу «За служение правосудии» АР-м и Лышыхээ и Унашьокэ «АР-м изаслуженнэ юрист» зыфилохэрэр кынфагъэшьошагъэх. Ащ нэмыкэу АР-м и Апшъэрэ хынкум и Президиум хэт ыкы АР-м ихынкумышхэм я Совет ипащ. Пшъэрлыльэу кынфагъэуцугъэр щытхьу хэлзэу егъэцакэ ыкы республикэм ихынкум сообществэ хэтхэм-кэ шхъэкэфэнэгъэр кынлэжьыгь.

Урысыем хыыкүм зэхъюкынгэй у щыхъулагъэм ильбээкүү шъхъялэу щыт къэралыгъом ихъыкумышхэр зэкіе зэхагъэхъажьхи, соообществэ зыкі зэрашыжыгъяа. Хыыкүм соообществэм илофыгъохэр зэхиифынхэу ыкіи ахэм яшоийнгынгъэхэр нэмүкі къэралыгъо хэбзэ къулыкүхэм къыщигъельэгъонхэу, ильэс 25-кіе узекіе бэжжымэ, УФ-м ихъыкумхэм я Совет зэхаашагь. Шъольыр пэпчь хыыкумхэм ясоветхэр ацэлажьех. Республике хыыкүм къулыкүум исообществэ пшъэрыльеу непэ илэхэм ыкіи граждан обществэм институтхэм зэрадэлажьэхэрэм афэгъэхъыгъеу гүшүүгэту тыфэхъугь Адыгейим ихъыкумышхэм я Совет итхъаматэу, АР-м изаслуженна юристэу Бзэджэхъяа-къо Натусе Шыхъам ыпхъум.

— Къэралыгъом ихын-
кумхэр зэк! Э зэзыпхыхэ-
рэ къулыкъу закъоу
шы! Эр хыкумыш! Хэм я
Совет ары. Сыд фэдэ
пшъэрыльха аш и! Эхэр
ык! Сыдэуштэу и! Оф-
шэн ыгъэпсыра?

— Хыыкүм күулүкүм исо-
обществэ игъэпсын лъапсэ

фэхүүгъэр 1989-рээ
ильэсүм СССР-м
и Законэү «СССР-
м ихыкумышихэм
ястатус» зыфио-
рэм хэхэзу хыы-
кумхэм яконфе-
ренции зэрэзжа-
щаагьэр ары. 1991-
рэ ильэсүм хыы-
кумышихэм яа 1-
рэ Зэфэс щылагъ.
Ашыгъум хыыку-
мышихэм я Совет
зэхажнэу унашьо-
ашыгъагь. 1993-рэ-
ильэсүм хыыку-
мышихэм яа 2-рэ
Зэфэсэу щылагъэм
хыыкумыши сооб-
ществэм икъу-
лыкъу шъхьаалэу
УФ-м ихыкумхэм
я Совет зэхажагь.
Адыгэ Республи-
кэм ихыкумыши-
хэм я Совет иапэрэ зэхэсэгтэй
1993-рэ ильэсүм щылагъ. Охьтэ
зэкіэльяклохэм ащ ипэшагъэх
Трахъо Аслъан, Владимир Тка-
ченкэр, Набэкъо Аслъанхъан,
Ольга Куллинченкэр, нэмыххэри.
Советын илофшэн зыфэгъэзэгъ-
агъэр хыыкумыр зымы емып-
хыгъэу гъэпсыгъэныр, хыыкум-
хэм хэукуноигъэу ашыхэрэм
ана/э тырадзэныр,
хыыкумышихэм ясэнхэхаткіэ
Ізпэлэсэнгъэу ялэм хэгъэхъогъ-
эныр, хыыкум процессым хэ-
лажжэхэрэм апае правосудиер
зэлухыгъэу щытыным
фэорышшэныр, нэмыххэри.

— Хыыкум сообществэм икъулыкъу шъхьа! ЭУ Урысыем ихъкумыши-хэм я Совет хэбзэгъэу-цугъэхэм ык! И унашьо-хэм язэхэгъэуцон дэла-жъэ. Хыыкумышихэм яшьольыр Совети хэ-бзэгъэуцугъэм изэхэгъэ-уцон хэлажъя?

— УФ-ом ихъякумышІхэм я Совет илошІэн иалэрэ уцгүй шэпхъэстворческэү щыт. Ашш пшьэрэль шъхьаэү илэхэр не-

пекі^е зәхъокыгъәхәп, зәпхынын-
гъэр ықи^ли зәдәштәныгъэр Со-
ветым илофшәен шъхъа^ләхәм
ашыц. Хабәзм къизәриорәмкә,
хы^кум соообществәм икъулы-
къухәм ялофшәнкә опытәу ал-
кәлтьыр Урысыем ихы^кумыш-
хәм я Совет зәфхөхысыжыл-
ықи^ли зәлъарегъаш^лә, ялофшән-
кәл^еу къых^кехъа^ләхәр зәрагъаш^лә,
ежь Советым япащәхәр УФ-м-
и Федераль^н Зәlyk^е феде-
ральн^е бюджетым фәгъэхыгъә
федеральн^е хәбзәгъеуцугъәм
ипроект итегущы^лән хәлажъәх.
Хы^кумхәм ялофшәен епхыгъә
хәбзә проект анахь шъхъа^ләхәм
хы^кумыш^ләм я Урысые зәфәс
изәхәссыгъохәм щахәпльягъәх.
Хы^кумыш^ләм яшъольтыр зәф-
хы^кусыжыкъ-хәдзын конференцие-
хәм субъект пәпч^е яделегатхәр
хадзых. Адыгейимкә апәу хадзы-
гъагъәх А. Голубевыр, С. Еды-
джыр, З. Нәхаир, А. Честнейшер.

2000-рэе ильээсүм УФ-м ихье-
кумышхэм я Совет агуул хэ-
хягъ АР-м и Авшарээ хыкуум
и Тхаматэу Трахъо Аслъан.
А уахьтэм къышгэжъэхъягъеу

зэхүүгэй у ыкын зыпари перь-
охуу къафэмыхуу ахэм зафа-
гъээн алъэкынэу гъэспыгэ-
нэр. Аш нэмыкэу хэбзэгъэу-
цугъэу щылэм къызэрэдильн-
тэу къэбар зэпхыныгэ тедзэу
СМС-мэкъэгэйлур хыыкумышихэм
къызфагъэфедэним мэхъяншхэс-
раты. Хыыкумым юфыр зэхи-
фын хүумэ, мафэу ыкын уахь-
тэу ар зыщылэштийр мобильтэ-
телефоныр е Интернетым исайт-
къызфагъэфедэхээ цыифхэм
макъэ арагъэу. Электроннэ хыы-
кум документхэр ухуумэгъэн-
хэм фэорышшэрэ амалхэр агъэ-
псых. 2018-рэ ильэсым мэкъуу-
огъум къыщегъэжьагъэу хыыку-
мым юфыр зэрэзэхифырэр
тезитхэшт аудиопрограммехэр
агъэфедэнхэ гухэль щыл. Зы-
льэнъякомкэ, мыш ахьшэ ма-
кілэп пэуухьаштыр, ау аш хыы-
кумыр зыми емылхыгэу, цы-
фым иритьныгэхэр къэухуумэ-
гъэнхэмкэ амал тедзэхэр илэхэу-
ешы. Непэ хыыкум системэм
интернет-сайтхэр, информаци-
оннэ киоскхэр ыкын таблохэр
видеозэпхыныгээм исистемехэр

Бзэджэжыкъо Натусе Шыхъам ыпхъум илофшлэн Шэуджэн районым щыригъэжъагь. Пышээ къералыгъо университетым июриди-ческэ факультет кызызехым, 1986-рэ ильэсүм Шэуджэн райисполкомым социальне тофыгъохэмкэ отдельим ипащэу, нэужым КПСС-м и Шэуджэн райком изэхэцэктэй от-дел инструкторэу тоф ышлагь. 1990 — 2004-рэ ильэсхэм Шэуджэн район хыку-мым ихыкумышлэу щытыгь. 2004-рэ ильэсүм УФ-м и Президент и Унашьоклэ АР-м Апшъэрэ хыкум илофшлэн щылтигъэктэгь.

— Непэрэ мафэхэм хынкүм сообществэмк! Э мэхянэ зи! Э гумэктгыоу къеушухэрэр сыйд фэдэха, ахэм язэштохын хынкүмшигэм я Совет сыйдэү-штэү дэлжээрэ?

— Хыкум системээр нахьшүүлж шынын плъэктиштэп шыклаг-кэй щынэхэр умыгъефедэхэу, арышь, хыкумым къэбархэмкээ зэүхыгъеу щитыным аперэйльэсэп хыкум сообществэм ынаа зытыригъетырэд. Информационнэ технологиер кызыжжыагъэм кыышыублагъеу хыкум системээр зэүхыгъе хуугъэ. Интернетыр кызыфагъэфедэзэм мыш зыкъыфэзыгъазэхэрэм япчагъэ ильэс къэс хэхьо. Процессуальнэ документхэм электроннэ гъэпсыкэ ялэу хыкумым фагъэхынхэ амал цыфхэм ялэх хуугъэ. Анахь мэхьянешхо зэратыре тофигъохэм ашыц цыфхэмкээ правосудиер

имыңғаштың ығъэпсінде
көмек көрсетті.

— Къэралыгъо къулыкъухэм янахъыбэм Яоф-шIэн хахъэхэрэм ашыц граждан обществэм институт зээфэшъхвафхэм зэпхыныгъэ адыряIен-ныр. Адыгейм ихыкумышIхэм я Совет организациихэм ыкIи общественностью сыдэүштач алэлажжъара?

— Хъыкум сообществэм икүүлүкүү
лыкъу илофшәэн зэлүхүгъэу щыт
Урысъем ихъыкумышхәэм я
Совет Интернетым сайт щырил,
күлүкъум епхыгъэ до
кументхэр ыккى чыпкэ под
разделениехэм ялофшәэн епхы
гъэ къэбархэр ащ итых. Къэ
плон хүмэ, хъыкум күлүкъухэм
якъэбар зэлүхүгъэу, правосу-
диер шъхъэйхүгъэу щытынны
ыккى штыпкъагъэ хэлъэу хъы-
кумышхәэм ялофшәэн къэ
барлыгъээс амалхэм къыха-
утынным республикэм мэхъанэш-
хо щыраты. Ащ нэмыйккэу су-
дьяхэм унашьоу ашыгъэхэр

Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ хыыкум, къэлэ ыкӏи район хыыкумхэм ясайтхэм къарехъэх.

2006-рэй ильээсүм къыщуублагээр республикэм ихъякумышхэм ясайт йоф ешээ. Ашыпэки Советын иунашьокиэ ильээс къэс пресс-конференциехэр, 1энэ хуурахэр, творческэ зэнэкъохуухэр зэхажэхэу аублагь. Хыыкумышхэм анахъээ аналэ зытырагьэтээр социаль нэ льэнүүсь зилэ даохэм, хэбзээ зэфыштыкүй унагьом ильхэм, чыфетынным альэнүүкъохиэ хабзэу щылэхэм, йовшлэнүүмкүй ыкын пенсиехэмкүй хэбзэгэйзүүцгээр зэрагдэцакиэрэм, щэфа-клохэм яфитынгэхэр къеухуумэгъянным ягофыгхохэр ары.

Бедомственнэ журналын «Судебный вестник Адыгеи» зыфи-лорэр къыдэкы. Адыгейим ифедральнэ ыккى зэгъэшшүж хъы-кумышхэр зыхэлжьэгъэх тхыгъэ пчыагъэхэр ащ къыдагъэхъагъэх, хэбзэшэнэгъэм иурокхэр ыккى йенэ хъураехэр къэлэ-еджаклохэм, студентхэм афызэхаш. Къэлэццыкухэм яфи-тыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм-къэ АР-м и Уполномоченнэ къы-хагъэлажьээ творческэ зэнэ-къохуях ренэу зэхаш. Джащ фэдэу гъэрекло къэлэццыку уса-клохэм язэнэкъою «Спасибо за Победу», сурэтыш ныбжы-къэхэм язэнэкъою «Судья 21 века» зыфилохэрэр, спорт зэнэкъохуяхрагъаклохыгъах.

Аш нәмыйкілеу шүшті іофтьхба-
бзәхәм хықум сообщество вәр
аҳәләжәэ, кіләңцықты ибәхәр,
зяңә-зятәхәр зыштықтыңыз
сабыйхәр зыщаңыгыре унәхәм
еблагъәх, шүхъафтыңхәр афа-
шых. Джаш фәдәу хықумыш-
хәм ялоштәгүйгөхәу зипсау-
ныгъә зәщыктуагъәхәри янә-
пльәгъурагъәктыңхәрәп, іәпти-
гъу афәхъух. Ильес къес Со-
вєтскэ Союзым и Ліхъужъеу
Андирхъое Хұсенә ыңға зы-
хыыре фондәу «Теклоныгъ» зы-
фиорәм хықумыштәхәм къау-
ғыонгъе ахъщәр ағъәхъы.

— Хыкүм сообществамкээ непэ сыйд фэдэ гумэкыгъо шъхьа! Эха къэуцухэрэр, ахэм язэш тохын хыкүмчилгэхэм я Совет сыдэуштэй дадажьара?

— Хъыкумышихэм я Совет пшъэрьльэу илэр хъыкум хабзэм лъытэныгъэу ыкчи шъхъафитыныгъэу илэр гъэ-пыйтэгъэныр ары. Ареү щыт-ми, зыштыгъэгъупшэ хъуштэп, хъыкум хабзэм лъытэныгъэ зиэштыр обществэм цыхъэ къынфишы зыхъукэ ары. Хъы-кум сообществэм икъулыкъу-хэмкэ ащ мэхъанэшхо ил. Гъэ-рекло республикэ юрисдикци-ем ихыкумхэм аныбжь ильэс 95-рэ зэхъум, Адыгейм ихыку-мышихэм я Совет иклэцаклоу «Шэжым и Тхыль» къыдагъэ-кыигь. Ащ дэхъягъэх хъыку-мышихэм ыкчи хъыкум систе-мэм иветеранхэм ацлэхэр. Ахэр Наурзэ Борис, Делэкъо Ер-стэм, Трахъо Аслъан, Бэрэтэ-рэ Талый, Мэзыужъэкъо Нур-бый, нэмыххэри. Ахэр тэркэ-щысэтехыпшэу щытых.

КИАРЭ Фатим.

Апэрэу Адыгейм шыкIуагъ

Хыисапымкіэ унэгъо
олимпиадэ Адыгеим
апэрэу мы мафэхэм
шызэхащагъ.

Ар республикэ естественнэхьисап еджаплэм «ипчъэ зэльхыгъэхэм» къыдальтыэрэ лофтхъабзэхэм ахэтэу зэхажгэльгэй.

Жаңа күннен ашыу жаңа жаңа.

Зәнекъоқум хәләжъэрә унагъом ямышыкілә хысап задачаे къышының фәяғь. Унағъом къи-къыгъеу командәм нәбғыриту хәтынәу щытырғы, аш щыщәу зыры кіләләеджәкіон фәяғь.

Зэхэмжлэгээд эхэлжээ. Олимпиадын туршилтээрээ эхэлжээ. Гэвч туршилтын эхийн талбай нийтийн туршилтын талбайд багасгана. Тус туршилтэй эхийн талбай нийтийн туршилтын талбайд багасгана. Тус туршилтэй эхийн талбай нийтийн туршилтын талбайд багасгана.

Іофтыхабзэм къеклонлағъэхэм еджапләм илофшлаклә, иғъехъа-гъэхэр къафалотагъ. Етланә хъа-къэхэр еджапләм илофшлэхэм аlyklarгъэх ыкли къелләеджаклохэр зэрштэрэ шыкләм ышыагъэ-Гъозаръ

(Тикорп.).

ІЭПЫІЭГЬУ арагъэгъотыщт

Щылэнныгъэм чылпэ кын ригъэуцогъэ кіэлэ-
цыхъем іэпылэгъу афэхъугъэнымкіэ Фондым
кіэлэцыхъку «цыхъэшлэгъу телефоным» и Ду-
нэе мафэ фэгъэхъыгъэу жъоныгъуаклэм и
17-м сыхъатыр 10.00-м кыщегъэжъагъэу
14.00-м нэс Урысые интернет-марафонэу
«Круг доверия» зыфиорэр зэхеэшэ.

Онлайн-марафоном ишүа-гыккәл күләмдөң күнүнде 122-м теонхе альякырылышты. Чының күнүн ифагъярхам шындаштырылыштың төмөнкүлөөндөн күнүнде 122-м теонхе альякырылышты.

Тикъэралыгъо ишъольтыхъар зэкъеми зэдэгүүшьэлгүй занкъехэр ашыклощтых, аш къыхэкъыкъе шлонгъоньгъе зилэхэр онлайн-марафоным исайтэу www.8-800-2000-122.ru ыкы сайтэу «Детский марафон доверия» www.telefon-doveria.ru зыфилохэрэмкэ студием щыхъурэр альэгъун альэкъышт. Студием эксперти-психологхэр чэсхэу «цихъешэлгүй телефоным» илофшэн пыль къэбархэм цыифхэр ашагъэгъозэштых, Иэтахъохэр зыгъэгумэкъырэ упчлэхэм яджэуапхэр аратыжыщтых. Ныбжыкъялхэр анахъэу зыгъэгумэкъырэ йофигъохэм ашыщых зэтэгъо къэралыгъо ушэтыхэр зератыштхэр,

ЯЗЭДЭЛЭЖЬЭНЫГҮЭ агъэпытэ

Медицинэ шлэнэгъэхэмкэ докторэу, профессорэу, Альберт ыкли Людвиг ацлэкэ щит Фрайбург университетым кардиологиемкэ ыкли ангиологиемкэ иотделениехэм япащэу Кристофф Бодэ мы мафэхэм Адыгейм щылагь.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым имедицинэ Институт Ізэннымкэйифакультет щеджэрэ студентхэм ишлэныгъэхэмкэ къадэгашагь, лекции къафеджагь.

Ильэс заулэкээ узэхээлэх бэжьмэ, Адыгейим үкүг Германнием ашыгээ ашпъэрэ еджэ-плитгүмэ язэдэлэхжээнэгээ рагъяэжьагь. А уахтэм республикэм пащэу илгээх Тхаклынэ Аслын игуукъякыгэ универси-

тетитүмэ зэпхыныгъэ азыфа-
гу илъы хүүгъэ.

Мыекъопе къэралыгъо технологическе университетын ипрезидентэу Тхъакущинэ Аслыян, иректорэу Къуижъ Сайндэ, АР-м псауныгъэр къэухуумэгъэнымкіэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем, Фрайбург стажировкэ щызыкүгъэ студент хэр Германием къикыгъэ хьаклэм lyklagъэх, гушылэгъу фэхьгуулгъэх.

— Мыекъопэ къэралыгъо
технологическэ университетым
джири зэ сыйкъеблэгъэнэр лъэ
шэу сигуал. Къыхэзгъещы сшойн
гъу мыш щеджэрэ студентхэм
шлэнгъяа сузарадэгуащэрэм
осе ин кызэрэфашырэр. Ара
сэри сэгъэльапэ, — къыуагъ
Кристоф Бодэ.

Кристоффэр ишъхъэгъусэү
Сусаннэрэ Адыгейм кызыэрэ-
къуагъэхэмкіэ зэрафэрэзэхэр
МКъТУ-м къышыхъагъашыгъ

А. Тхъакұыштыңәм кызызери үа-
гъэмкіә, зәпхынығъеу апшъә-
рә еджапіләхәм азығагу ильыр
тадаққи ағъәптыашт.

тапэки агъэптыгэцт.
Нэүжим Германием къикыгэ профессоры Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэющим үүт врачхэмрэ МКЬТУ-м истудентхэмрэ лекции къафелжар.

ГЬОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.
Сурэтыр Іашъынэ Асьлан
тырихыгъ

ГъЭмафЭм зыфагъэхъазыры

Адыгэ Республикаем гъесэныгъэмрэ шэныгъэмрэкіэ и Министерствэ кіещакло зыфэхъугъэ зэlyukіэ Адыгэ кіэлэе гъэджэ колледжым щыkluагъ.

Кіләңцықыл лагерьхэм гъэ-
мафэм ағъэкюшт вожатэхэр
ыкыл кіләлпіүхэр аш кырыгъэ-
блэгъяльжэх. Республикаем ит-
ведомствэ зээфештьяафхэм ялышы-
клохэу зэлукілм хэлэжьяағъэхэм
къералыгьо инспекторхэри ахэ-
тыгъяэх.

НыбжыкІэхэм языгъэпсэ-
фыгъо уахътэ шуағъэ кыхъхэу

зэхэцгээнүүдийн хахьэу гъогуры-
клоны ишапхъэхэри кэлэццы-
клюхэм арагъашлэх. Аш па
инспекторхэм кэлэлпүхэм за-
фагъаззээ, гъогум щынэгъон-
чьеу зэрэццээс кэлэцтхээ шы-
кэхэр, кушхъэфачьэм тес-
хэмкээ шапхъэхэр, нэфынэр
къэзытырэ пкыгъохэр зэрэгжээ
федэштхэр агу къагъэкъыжы-

гъэх. Иофтхъабзэм зыщытегущылагъэхэм ашыц кілэцыкыл купхэр транспортымкіл зэрэзрашэштхэм пыль шапхъэхэри. Иофтхъабзэм изэхэшцаклохэм зэральтытэрэмкіл, кілэлэцыкlyхэм япсауныгъэ ыкы ящылэнныгъэ кызызэтенэнхэмкіл кілэлэптихэм шлэнныгъэу арагъэгъотыщтым иштуягъэ къэклошт.

Музеймрэ лъэпкъ шIэжьымрэ

ПКЪЫГЪО ПЭПЧЬ УЗЫГЭПЕЩЭ

Адыгэ Республикаем и Лъэпкъ музей кыщызэуахыгъэ къэгъельэгъонхэр ижыре пкъыгъохэм, унагьом щагъефедэрэ ӏемэ-псымэхэм, ӏепэласехэм ялофшагъехэм, почтэхэм ямаркэхэм, нэмикхэм афэгъэхыгъэх.

Музейм ипащэу Джыгунэ Фатимэ, ашт игуадзэу Шэуджэн Налмэс зэхахьем кыщытауагъэм гушхъэ куячээр кьеэти. Адыгэхэм ящылкэ-псэукэ, ятарихъ зээзыгхырэ пкъыгъохэр музей чэолъягъох.

Адыгэхэр пэсэрэ лъэхъа-

ным пцэжьыяшхэу зэрещтыгъэхэр кыхэгэгъэшы, — кьеуатэ археолог цэрылоу Тэу Аслын. — Хытыухэм язакъоп тынаэ зытетыдзагъэр. Ильэс мини 5-м нахыбэкэ узеклэбэжкэ м купшхъэм хэшьыкыгъэ жэлъяхэр тильэпкъэгъуахэм ашыщтыгъэх.

Красногвардейскэ районым тышылеу етэ гъэжъагъэм, фешъяфа-хэм ахашыкыгъэ джэмшиххэр кэдгъотыгъагъэх. Теуцожь районым тоф щитшээз, джэрзим, гучыым ахашыкыгъэ пкъыгъохэу унагъохэм ашагъефедэштыгъэхэр кыхэдгъэштыгъэх.

Тхыпхъэхэр, щыгынхэр ижыре лъэхъаным зышыщтыгъэхэ ӏепэласехэм кытфагъэнаагъэр ма-кэл. Тинэнэж-тэтэхэ плашхэхэм университетхэр, нэмикхэр еджаплэхэр куяхыгъагъэхэп, арэу щитми, пхъэлашхэр, кухэр, щэмэдхэр, уатхэр, нэмикхэр ашыщтыгъэх. Кульякъом итеплэе узыгэпешэ — дахэ.

Лъэпкъым ишэн-хабзэхэр зэ-иепахызэ ялэпэлэсэнгъэ зэрэхагъа-хьоштыгъэр бэмэ куаушы-хьаты. Нартхэм кыщым гучыр зэрэшгэхьэштыгъэр, ячыгу куа-хуумэним фешлэшхэр, щыгынхэр зэрашыщтыгъэхэр лъэгупхъэх.

Археологилемкэ музейм ило-фышэу Елена Шаповаленкэмэрэ къэлэгъоным кытегуущыиэх.

этнографилемкэ музейм икъутамэ ипащэу Цэй Сусанэ къэгъэ-льэгъоным изэхэшакло. Я XIX-рэ лъэшлэгъум агэфедэштыгъэ пкъыгъохэу унагъохэм кытфа-гъэнаагъэхэр зыми хэклиякэхэрэп. Пщерхыаплэм къекуущтхэр шыкылешхэм адештэх. Щабзэм итгээпсикэ хэушхъяфыкыгъэу щит, щебзашэр зэрашыщтыгъэм кыхэдгъэштыгъэр адигэхэм заводышхэх ямыгъэу ежхэм ялэ-пэлэсэнгъэ мэхъэнэ ин зэрэфашыщтыгъэр ары.

Машюом, гучыим, пхъэм уялтызэ, космосым быбыхэ-рэм ягъэхъагъэхэм уасэ афэшы. Почтэм имаркэхэр США-м, Японилем, Австралием, фешъяфа-хэм ашагъефедэх. Адыгэим щыг-хэм ашогъэшлэгъонэу маркэхэр зэраугоххэрэм, тарихым инэ-күбгэхэм куоу ахэхъанхэ зэра-лъэкъирэм титарихъ кытгэбай-гъэу тэлтьгэ.

Сурзым итхэр: Цэй Сусанэ-эр Елена Шаповаленкэмэрэ къэлэгъоным кытегуущыиэх.

Зэхээшагъэр
ыкыдзы-
гъэкырэр:

Адыгэ Республикаем
лъэпкъ Юфхэмкэ,
Икыб къэралхэм ачы-
псэурэ тильэпкъэгъу-
хэм адигялээзэхын-
гъэхэмкэ ыкыдзы-
гъэкырэрэх
Адресир: ур. Кре-
стянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыэр:
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кэл
заджэхэрэх тхъапхэу
зипчыагъэл 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэльэу, шрифттыр 12-м
нахь цыкунэу щигтэ.
Мы шалхэхэм ад-
мыштэрэх тхыгъэхэр
редакцием
зэхэгъэжкохых.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушхъятыгъэр:
Урысы Федерацием
хэутын Юфхэмкэ,
телерадиокъетын-
хэмкэ ыкыдзы-
гъэхэмкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэгъэхъ
Шаплэ, зэраушхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышаушхъятыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэхээшагъэр
4675
Индексхэр
52161
52162
Зак. 832

Хэутынм узьши-
кэлхэнэу щигт уахътэр
Сыхытэр
18.00
Зышаушхъятыгъэр
уахътэр
Сыхытэр
18.00

Редактор
шхъяэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяэр
игуадзэр
Мэцлээко
С. А.

Пшъэдэгъыж
зыхырэ секретарыр
ЖакИэмыкъо
А. З.

КІЭЛЭДЖАКІОХЭМ ЯПРЕЗИДЕНТ ЗЭНЭКЬОКҮХЭР

ЯПСАУНЫГЪЭ ЩАГЪЭПЫТЭ

Кіэлэджа-кіохэм спортым ялэпэлэсэнгъэ щихагъэхъоним, япсауныгъэ агъэпыйтэним, щылэныгъэм нахышоу зыфагъэхъазырыним афэш «Президент зэлүүлэгъуухэр» зыфиорэ зэнэкьюхэр хэгъэгум щизэхащэх.

Адыгэ Республикаем физкульту-рэмкэ ыкы спортымкэ и Комитет, республикэм гъэсэнгъэм-рэ шэныгъэмрэкэ и Министер-ствэ зэгүсэхэу я 9-рэ классхэм ащеджэхэрэм якэх зэнэкьюкуу тгыгуасэ Мыекуапэ щырагъэ-клюгъиг.

Атлетикэ пынкэмкэ, бас-кетбол цыкликмкэ, спортым ехын-лээжэ шэныгъэхъэмкэ, фешъяфа-хэмкэ кіэлэджа-кіохэрэспубликэ стадионым щизэнэкью-гъэх.

Тэхүтэмийкое районым кы-кыгъэхэм япашхэу Ирина То-росынэрэ Анастасия Романовам-рэ кызэрэтауагъэу, Инэм игурт

щыратырэм зыкъегъээтигъэним-кэ ашт фэдэ зээлүүлэгъуухэм шо-гъэшхо къахы. Спорт лъэпкъ зэфэшхъяфа-хэм зафагъэсэним, сэнаущыгъэу ахэлтир кыхэгъэ-щыгъэним афэш едзигъохэр тгыгыуицэ зэхэтгэгъэх.

Баскетбол цы-клик щызэнэкью-күгъэ пшьашхэхэм якэх эшлэгъу ти-туулэпэу теплэгъиг.

Хурдланэм лэгугаор нахыбэрэ изыдэ-щтыр кыхэгъэ-щыгъуау щыгъиг.

Красногвардей-скэ районым щыш-пшьашхэхэу Мамхыгъэ Фатимэ, Анастасия Макаровар, Ангелина Беловицкаяр зыхэт командэм апэрэ чыпэлэгъуахыгъиг.

Теуцожь районыр ятлонэрэ, Джаджэ щыщхэр ящэнэрэ хуульгэх.

Клалхэм баскетбол цыкликмкэ язэлүүлэгъуахыгъигъэш. Ажырэ нэгээлэлэгъуухэм Тэхүтэмийкое районым икомандэх хурдланэм лэгугаор ридзагъ, ухумэн тофхери дэгэуоу ыгъэцэглагъэх. Теконьыгъэр тэхүтэмийкое кыдахыгъиг.

Зэлүүлэгъуухэм ясудьяхэу Евге-ний Крабашян, Светлана Золот-цевам зэральтээрэмкэ, кіэлэджа-кіохэм ялэпэлэсэнгъэ хаг-гаахьо.

Республикэм апэрэ чыпэлэгъуахыгъе командэр Урысым икэх зэнэкьюкуу хэлэжэшт.

Сурзыхэм арьтхэр: баскетбо-лымкэ ешлэгъуахыгъигъэ Ф. Мамхыгъэр, А. Макаровар, А. Бело-вицкаяр; зэнэкьюкуур макло.

Нэкүбгээр зыгъэхъазырыгъэ-ЕМТЫЛЬ Нурбый.

